

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	---	--

Előfizetési felhívás.

Lapunk f. évi második felére előfizetést hirdetünk.

Az előfizetési ár egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr s a lap anyagi dolgaira vonatkozó küldemények Elek Lajos tanár urhoz, Fűvészkert-utca 1080. sz. a. intézendők.

Lapunk iránya, programmunk marad az eddigi s röviden csak annyit ígérünk, hogy minél többen jelentkeznek tisztelt előfizetőink, annál tartalmasabbá, szélesebb körűvé tehetjük lapunkat.

Debreczen, 1886. július 3.

Tóth Sámuel,
felelős szerkesztő.
Csiky Lajos, Géresi Kálmán,
szerkesztőtársak.

Aratás előtt.

A magyar protestáns egyháznak minden évszakban és minden körülmények között elegendő okai vannak arra, hogy a lelki, valláserkölcsi és egyháztársadalmi tekintetben való szilárdulás, erősödés eszközlése mellett, az anyagi boldogulásnak és az egyház jövőbeli felvirágzásának gondolataival is, komolyan foglalkozzék. Kizárólag küzdő egyház — ecclesia militans — lévén, nemcsak a hit, világosság és józan szabadság ellenségeivel kellett eleitől fogva tusakodnia, hanem mintegy praedestinált sorsa lett, a földiekért való vívódás is. E rendeltetésének következménye az az öntudatos ragaszkodás és kitartó hűség, melyet jogainak és — mondhatjuk ezt is — kötelességeinek gyakorlásában nyilvánulni látunk, ugy az egyházegyetem, mint az egyes tagok részéről. Önáldozat árán védte legtöbbször, még legkisebb jelentőségűnek látszott

jogait is; az önfentartás súlyos gondjaihoz készséggel vette vállaira még más — nem illetékes — terhek hordozását is; ugyszólván meggörbedett a ráhalmozott teher és kereszt sulya alatt, de mindezt örömmel és jó reménységgel viselte, csakhogy önura legyen és Istenét szabadon imádhassa lélekben és igazságban. Hála a Mindenbatónak, hogy a magyar protestáns keresztyén ősapák emez erényeit a késő unokák által is méltó tiszteletben tartatni és gyakoroltatni engedi; sőt azon csodálatra méltó időket is megértük, hogy az evangéliumi igazság — daczára annyi akadálnak és hányattatásnak — diadalról diadalra halad, a művelt és pogány népek között egyaránt. Ily tanubizonyosságok láttára nem lehet elcsüggednünk; nem szabad lankadnunk, főleg ha tudjuk, hogy „Isten a megfáradottnak erőt ad és a kinek nincs ereje, abban erejét megsokasítja.“ Nem szabad reménytelenkednünk, ha a mult és jelen tényeire tekintünk, látván, hogy az Istennek kegyelmességét nem vettük hiába, mert meglátszik rajtunk annak gyümölcse. Nincs okunk s ne is legyen a zugolódásra, tapasztalván azt, hogy többek közt az országos ref. közalap áldásai folytán, annyi reménykedő s már-már halottnak vélt kised egyházaink, szórványaink, iskoláink, lelkipásztoraink ismét életet nyertek, erejük megújult s mint reméljük, nem messze az idő, midőn szárnyukkal magasra is repülhetnek, mint a sasok; sőt hisszük, hogy megújhóva nem is fognak meglankadni.

Ezt cselekeszi a hivatás öntudatos belátása s a kötelesség hű teljesítése.

De ki ne látná be, hogy a mult áldásos alkotásai, de meg a jelen és jövő idők, folyton folyvást új tevékenységre sarkalnak, kettőzött munkásságra intenek mindenikönket. És pedig első sorban is saját tűzhelyünket kell rendbe hoznunk, építenünk; egyes gyülekezeteink anyagi jövőjét kell szilárd — hogy ugy mondjuk — elévülhetlen alapra fektetnünk. E gondolat késztet arra, hogy most, az aratásnak ideje előtt, hangot adjunk, a takarékmagtárak felállítására, illetve szaporítására eszméjének, melyről egy idő óta — tapasztalat szerint — ugy gyakorlatban, mint eszmei oldalát tekintve, megfeledeztek a

legtöbb helyen. Pedig mily áldásdus eredményűnek bizonyult be az egyházak takarékmagtári intézménye igen sok helyen! Például említem fel a folyton gyarapodó szatmárnémeti takarékmagtárt, melyet áldott emlékezetű György Lajos ottani lelkipásztor alapított; utóda Joó István, jelenleg debreczeni tanítóképezdei igazgató pedig, gyarapított és a mely, ugyszólván, két évtized mulva, bámulatos tökét biztosított rendeltetése céljára, mely egy gyülekezeti árvaház létesítésében s fentartásában áll. Kezdetnek szerény, de eredményében igen örvendetes a krassói ref. egyháznak csak 3 évvel ezelőtt létesített takarékmagtára, melynek célja az — a minthogy más nem is lehet, — hogy egyrészt az egyházi ingó jövedelmek biztos alapra helyeztessenek, másrészt a szükölködő egyháztagnak életnemük kikölcsönzése által segély nyujtassék. De mily szép számmal vannak és lehetnek még oly mintaszerű gyülekezeti magtárak, melyek berendezésének, felügyeleti és kezelési szervezetének megismerése igen kívánatos volna, főleg egyes északi és keleti egyházmegyéinkre nézve. Vannak ugyan számos községi egyházaink, majdnem egész egyházmegyét is mutathatnánk fel egyik-másik kerületünkben, hol a takarékmagtári intézmény létesítése nem mutatkozik czélszerűnek s eredményileg tévesztett lépés volna még a kezdeményezés is, például némely dus jövedelmű dunamelléki egyházban. Ámde ez csak látszat és előítélet; a jelen kedvező állapot elbizakodottságra vezethet egyeseket, de gyülekezetek jövőjét nem szabad önelégültségre alapítani; másfelől csak előítélet azon feltevés, hogy a takarékmagtári intézmény szokatlan és új eszme levén, kedvező fogadtatásra nem találna. Mindezen és sok más hasonló akadályokkal szembe kell szállani s meggyőzni a kedélyeket az önszerzés, takarékoság és alapvetés e kitűnő neméről s meg kell elégedni a legszerényebb kezdettel is, hogy az intézmény jövője biztosítva lehessen.

Nem lehet célunk ezuttal, mintegy szervezési utmutatások vázolásával, avagy ismertetésével fárasztani az érdeklődő szives olvasót; ilyesmit csak az eszme felkarolása tehet szükségessé és megeshetik nagyon könnyen, hogy bár az aratás előtt, de mégis vagy megkésve, vagy épen sokakra nézve talán nem idején történik e hangadás. De úgy érezzük, úgy tapasztaljuk, sőt meg vagyunk győződve, hogy egy okosan szervezett, lelkiismeretes hűséggel kezelt takarékmagtár mindenütt áldásos eredményű és a hozzá kötött várakozásokat jóval felülmuló jövedelmű lehet és annak létesítése, előbb vagy később, ez idén avagy jövőben, de minden áron üdvös lehet s ez eszme kivitele, különösen szerényebb sorsu egyházainkban, a pásztoroknak, tanítóknak és előljáró atyafiaknak szép hivatása volna. A jövő idők unokái áldva gondolnának az apákra, kik alapot vetettek, melyre építeni bizton lehet; s így erősödne földi javak tekintetében lassan-lassan minden tag, egymást

építve, segítve, erősítve, épülne és szilárdulna egész gyülekezet s enyhülne a nyomor, oszolna a jövő miatti aggodalom.

Gondolkozzunk e felett atyámfiai! De — még az aratás előtt!

Ujsóve.

Erdős József.

„A mi ellen nincs apellata.“*)

Ily czím alatt e becses lapok folyó évi 5-ik számában a beregi egyházmegye lelkészjelölő bizottságának legközelebb, a V.-atyai lelkészi állomásra megejtett kijelölése ellen egy kesergő hangon írott cikkecske közöltetett.

Távol még gondolatától is annak, mintha nevezett lelkészjelölő bizottság eljárásának védelmére akarnám csekélységet feltolni, csak amaz épületes cikknek engem is — mint egyik kijelölt káplánt — közelebről érdeklő pár pontját kívánom tiszta világításba helyezni, amelyekben kápláni éveim számának megrövidítésével először meglop s azután a más kegyének és pártfogásának kikoldulásával hamisan vádol a cikkiró tiszteletes káplán ur.

Azt írja nevezetesen: „Pályázik 7 évig szolgált segédlelkész és pályázik két-három évig működött segédlelkész. És kijelöltetnek azok az ifju segédlelkészek, kik az iskola porát még alig rázták le magokról, kiknek létezéséről csak a nt. esperesi hivatal tud, na meg aztán az, kinek kegyét, pártfogását kikoldulni szerencsések voltak.“

A ki egy káplán szolgálati éveit felszámítani akarja, annak mindenekelőtt tudnia kellene, hogy hol kezdje számítását. Mire nézve eligazítást nyujt egyházkerületünk mult évi augusztus hóban tartott gyűlésének jegyzőkönyve, melynek 211-ik száma alatt következő határozat olvasható: „A lelkészi pályán a gyakorlat azon időtől számítatik, melyben a képességi első vizsgálat letévése után a közszolgálat megkezdetett.“

És e pont után indulva azon eredményre jutunk, hogy a cikkiró által 7 évesnek feltüntetett segédlelkész, — kinek neve az 1880. ápril hóban első vizsgát tett atyafiak között található — ez év április havában lesz szerencsés 6 évi gyakorlati szolgálattal díesekedhetni. Míg „az iskola porát még alig lerázott, két-három évig működött segédlelkész“ szintén ez év folyamán a szolgáltnak 4 éves szolgálja leend.

Azonban amily önkényesen szabja meg éveink számát a cikkiró, — elvesz itt, amott hozzá tesz, a szerint, amint az céljának, a méltánytalanság feltüntetésének kedvez: éppen oly bölcsen hallgat arról, ami az évek mellett főszerepet játszik a káplánok minősítésénél, t. i. a képességi vizsgákon nyert különböző bizonyítványainkról.

Czikkiró épülésére kijegyzem egyházkerületünk minősítési szabályainak idevonatkozó pontjait, úgy, amint azok az 1883. szeptemberi gyűlés jegyzőkönyvének 215. száma alatt megírva vannak:

„III-ik osztályu egyházba pályázhatnak:

a) mindazok, kik a megelőző osztályu pályázatra jogositva vannak.

*) Tárgyhalmaz miatt elkésve adhatjuk.

Szerk.

A megelőző: II-ik osztályu egyházba pályázhatnak:

b) azon segédlelkészek, kik a lelkészképesítési vizsgálat kitünő eredménnyel tették le — két évi szolgálat után,

c) azon segédlelkészek, kik kitünő lelkészi képesítést nem nyertek ugyan, de működésükben buzgóságot, gyakorlati jó sikert mutathatnak fel, öt évi szolgálat után.

És ha ezen formákat adjuk most ama három káplánra, a szerint, amint őket megilletik, az eset — mely cikkirő szerint egyházmegyénket izgalomba hozta — a káplánokra vonatkozólag következő:

A V.-atyai lelkészi állomásra pályázik egy kellő képesítéssel bíró, 5 évet és 8 hónapot szolgált segédlelkész és pályázik két kitünően képesített, 3 évet és 4 hónapot szolgált segédlelkész. És minek kell az irások szerint következnie? Mellőzve lesz az a segédlelkész, ki az egyházkerület minősítési szabályaiban meghatározott 5 évi szolgálatot 8 hónappal haladta csak túl és a kit sem a jelölő bizottságnak, sem a választó gyülekezetnek kebelében nem ismer senki. És kijelöltetik ama másik kettő, kik a kiszabott szolgálati időt 16 hónappal, tehát épen kétszer annyival szolgálták már felül, mint amaz előbbi s akiket a választó gyülekezet színről-színre ismer s kijelöltetésüket küldöttei által követeli.

És ezen itt leirt kijelölés annyira szabályszerinti eljárása a beregi egyházmegye lelkészjelölő bizottságának, hogy az ellen apellátának helye csakugyan nem lehet!

Ezekben keressen hát méltányosságot „egy beregi káplán“ addig is, míg őt kijelölheti az a lelkészjelölő bizottság, melynek eljárását meghamisított évszámokkal és ami az évek mellett elhatározó, a különböző képesítés elhallgatásával a törvény örve alatt üzött méltánytalanság színében pellengére állítani bátorkodott.

Egy segédlelkésznek — ki még nap alatt van — illik és szükséges is megtanulni, mielőtt követelné azt, hogy minő mértékkel méri egyházkerülete embereit. Jóelőre szükséges tudni, hogy a lelkészjelölő bizottságnak jogában, sőt egyenesen kötelességében állandó majd annak idején megkivánni egy beregi káplántól, hogy számos kápláni évein felül még működésében kifejtett buzgóságáról és ennek gyakorlati jó sikeréről is számot adjon.

Én pedig csak arra kérem a tiszt. kollega urat: sziveskedjék — ha csak úgy sub rosa is — megüzenni, hogy ki az, „kinek kegyét s pártfogását kikoldulni szerencsés voltam én“?

Balogh Sándor.

Választási törvényeink.

Az „Egyház és Iskolai Lap“ 25-ik számában közölve volt a felső-szabolcsi egyházmegyében levő három egyház lelkészi állomására a kijelölés. Ezt olvasva lehetetlen, hogy az igazság érdekében néhány kérdést ne tegyek és az alább elsorolt törvényteleniségekre fel ne hívjam egyházunk órállóinak figyelmét. Nevezetesen:

1) Egyházi törvényeink 191-ik § így hangzik: „Ha valamelyik egyházban a lelkészi hivatal üresedésbe jön, az esperes felhívja az illető egyházmegyében levő lelkészi kart stb. Egyszersmind az esperes értesíti a püspököt, az üresedésben levő egyház javadalmáról, ki azt az egyházi lapok-

ban az egész magyarországi ref. lelkészi karnak tudomására hozza.“

Kérdés: Összeegyeztethető-e a törvény ezen szavaival a f.-szabolcsi egyházmegye lelkészjelölő bizottságának azon eljárása, hogy a legközelebbi (Döghe, Gyüre, Apagy) lelkészjelölések alkalmával legelőbb is azon elvi határozatot hozta, hogy a pályázók közül csak is saját egyházmegyéjébelieket fog jelölni? és úgy is cselekedett! . . . De hát akkor mire való a püspöknek az egyházi lapok útján az egész magyarországi ref. lelkészi karnak hirdetni a pályázatot?

2) Lelkészválasztási szabályaink (egyházkerületi jegyzőkönyv 1883. szept.) egyik határozata így szól: III-ad osztályu egyházba pályázhatnak . . . d) mindazon segédlelkészek, kik jó osztályzatu lelkészképesítést nyertek: három évi szolgálat után, e) mindazon segédlelkészek, kik elegendő osztályu lelkészképesítést nyertek 4 évi szolgálat után.

Kérdés: Összeegyeztethető-e a választási szabályok ezen szavaival a felső-szabolcsi egyházmegye lelkészjelölő bizottságának azon eljárása, hogy az apagyai III-ad osztályu lelkészi állomásra Szabó Aladár nagy-kállói segédlelkész is kijelöltetett, a ki pedig a 2-ik lelkészképesítési vizsgát csak a legközelebbi május hóban tette le és pedig miután a 4 kitünően vizsgázott között az ő neve elő nem fordul, tehát legfelebb jó osztályzatot nyerhetett s következőleg legalább is három évi szolgálat után lett volna III-ad osztályu egyházba jelölhető. De vajjon hol és mikor szolgálhatott volna már Szabó A. ur 3 évig, vagy csak 2-ig is?

3) Egyházi törvényeink 198-ik §-a így hangzik: „A választó gyülekezetek a jelölteket saját szolgálati helyökön meghallgathatják, de jelölteknek az egyházi próbaszónoklat megtiltatik.“

Kérdés: Összeegyeztethető-e a törvény ezen szavaival s különösen annak szellemével nt. Lukács Ödön f.-szabolcsi esperes urnak azon eljárása, hogy noha az apagyai lelkészi állomásra a jelölés már június hó 9-én megtörtént és a jelöltek közé Szabó Aladár ur is felvétel, mégis a 4 nap mulva bekövetkezett pünköstre a lelkészi szolgálatok teljesítésével Apagyon épen Szabó A. urat bizta meg? avagy nem azt lehet-e erre mondani, hogy nt. Lukács Ödön ur hivatalos hatalmát használta fel arra, hogy Szabó A. urral próbaszónoklatot tartasson?

Egyházunk órállói! Tihozzátok fordulok és mély tisztelettel kérdelem: megállhat-e az a lelkészjelölés és majd az ennek alapján megejtett lelkészválasztás, melynek létrejöttével egyházi törvényeink ennyire mellőzve és megsértve voltak? és vajjon mi lesz egyházunkból, ha egyházi törvényeinket lábbal tiporhatják épen azok, kik ezen törvények hű megtartására elkötelezték magokat?!

Aliquis.

Falusi elmékedések.

(Egyházi állapotunk nyomorai felett.)

Mielőtt e cikk irásához fogtam volna, megvallom sokáig haboztam magamban, hogy mitevő legyek? . . . régen szeretettel táplált eszmémet világ elibe bocsássam-e? . . . avagy pedig hallgassak el vele?!

Sok tusakodás és habozás között e becses lap 2-ik száma hozzám megérkezvén s benne szeretve tisztelt barátom, egykori osztálytársam Dobby Lajos n.-váradai lelkésznek cikkét olvasván, minden aggodalmam azonnal eloszlott, mert cikkének szelleme, iránya, az általam irandó cikkel teljesen azonos, közleménye, mondhatom, épen kapóra jött nekem s cikkének befejező szavai alkalmas textusul szolgál nekem ez igénytelen sorok megírásánál.

„Könyező szemek, sápadt arczok, bánatos sóhajok esdenek meghallgattatásért.“

Ily költői, hatásos szavakkal végezi az én szeretett barátom emelkedett hangú, szép irányú, nemes szívre valló közleményét.

Teljesen magamévá teszem e szavakat s falusi elmélkedésem textusául veszem; e szavakból huzom ki a „főtélt“: sok nyomorral küzdő s jobb sorsra érdemes egyházi szolgák, papok és tanítók vannak mi közöttünk!

Szomorú igazság! — melyet elvitatni nem lehet.

És annyival inkább jobban esett nekem olvasni az én kedves barátom szép sorait, mert ezek épen egy nagy városi pap tollából kerültek ki; ki nem restel tollat fogni a szegénységgel küzdő papság érdekében, — nem restelte fényes kathedrájából leszállani a poros falusi templomok áldozó papjaihoz, hogy a sebeket kutassa s orvosolja tőle telhetőleg; — jól esett látnom, hogy nem emelte magát képzelgőleg az Olymp büszke ormaira, hogy onnan dörögje el az alatta tátongó mélység fölött, egy nagy városi papnak mindenki által megengedhető eme lesújtó, kicsinylő, dörögdelmes szavakat: csak jajgassatok, keseregjetekek, úgy „sem tudtok ti egyebet“ kis falukban élő papok és kántorok!...

Nem!... az én tisztelt barátom ily hiu álomban nem ringatta magát. Ily kis lelkűsége nem vetemedett; én őt sokkal okosabb embernek tartom és ösmerem, mint magát feledve, szegénysorsu paptársai felett az Olymp vilámaikat lenézőleg suhogtassa.

De térjünk közelebb tárgyunkhoz!...

Megvallom és beösmérem, hogy a panaszkodás, jajgatás végre megszokottá, unalmassá válik s nem adnak érette bizony semmit a mai világban.

De hát én nem is akarok panaszkodni, nem czélok, hogy itt siralmas énekben elzengjem a szegénységgel küzdő papok nyomorait, mert bizony ez senkit nem mulattatna, — nekem csak egy czélok van és e czél az, hogy nyilvánulást adjak azon nézetemnek, hogy a kisebb, szegényebb egyházakban szolgáló belhivatalnokok helyzete tarthatatlan lévén, javításra vár, — mert bizony nekünk kisebb falusi papoknak (kevés kivétellel) állapotunk csakis „ál-lapot“, vegetálás.

Sok száz paptársam szívvel-lélekkel vallja ezt velem!

Hogy Dobby Lajos barátom is ismeri (falusi pap lévén ezelőtt ő is) a falusi papok nyomorait, elhiszem! Tanuskodik erről szép cikke, melyben a szegényebb papi állomásokat, a lelkésztanítóságok felállítása által óhajtja jövedelmezőbbé tenni.

Bármennyire is tisztelem az ő egyéni nézeteit, bármennyire is becsülöm őt, mindennek daczára véleményét e tekintetben nem osztom! A lelkésztanítóságok felállítása által az adott, a meglevő tarthatatlan helyzeten, nyomorokon segítve nem lenne!

Nem volna pedig segítve először azért: mert az a tanítói fizetés, mely ily módon a lelkészi fizetéshez csatolnának az ő terve szerint, az oly apró egyházakban nagyon csekély és épen olyan bizonytalan, hiányosan befolyó, mint a lelkészé, e csekély s bizonytalan jövedelem, épen nem volna „pótlék“, javítás a papi fizetésen. A teher ellenben megvolna kétszerezve az illető vállán, holott jövedelme épen nem kétszereződne meg. Másodszor az ily kettős hivatalon nem igen szokott lenni az Istennek áldása; — egyik hivatal rendesen a másik hivatal rovására történik. Szóval két urnak szolgálni, jól tudjuk, nagyon bajos!...

De menjünk tovább! és világítsuk meg e kérdést, e dolgot más oldaláról is. Ha elfogadjuk is a mi barátunk nézeteit elvileg; — a gyakorlati kivitel megbuktatja minden esetben. Azt jól tudjuk: hogyha élni akarunk falun, pénzfizetésünk nem levén, gazdálkodnunk kell, akár értünk ehhez, akár sem. Mert az a „párber“, mit a papi földeken kívül a hívek fizetnek, panaszosan, hiányosan, csalárdul foly be hozzánk; daczára zsinati törvényeinknek, nagy része évről-évre kint vész a népnél, de ha pontosan befolyna is, az a párber oly kevés valami, hogy csupán arra támaszkodni egy belhivatalnoknak nem lehet. Már most, ha egy ily lelkésztanító élni akar, kétszeresen kényszerítve van kettős jövedelménél fogva a gazdálkodásra. Ha kétszeres erővel neki fog a föld turásához, kérdelem, miként tanít akkor? ... mikor tanít akkor? egész nap izzadva, törődve a mezőn, hogy lehet kedve tanítani akkor? ... lehet-e az ily tanítótól csak középszerű iskolát is követelni?!

Véleményem szerint a lelkésztanítóságok felállítása által sem az egyházak, sem az iskolák, sem szegényebb sorsu paptársaink nem nyernének semmit!

Én nézetem szerint egészen más módon óhajtánám, (ha rajtam állana), a mi nyomorainkat orvosolni; mely módnak csak meghallgatásától is borsószik sok protestáns ember háta, annyival inkább borsószik annak elfogadásától. Én számot vetve magammal, a szólásszabadság, gondolat-szabadság, szabad véleménynyilvánítás e korában, nyugodtan elébe nézve minden oldalról való megtámadásoknak, bátor vagyok hangoztatni, hogy én nyomorainkat csupán az által látnám megorvosolva, elenyésztetve, ha az állam venné kezébe az egyetemes protestáns egyház anyagi ügyeinek adminisztrációját, (az önkormányzati jog feladása nélkül) az egyetemes prot. egyház fekvőségeit jövedelmeztetve összesítené, a néptől, az állami adóval együtt, az általa fizetendő párbernek megfelelő értéket beszédetné, az összesített vagyont elegendősítve, a lelkészi állomásokat a teherhez képest 3 osztályba sorozná (800 frt, 1200 frt, 1500 frt) s az egyházi hivatalnokokat az állami hivatalnokok mintájára havonként készpénzzel fizetné.

Igy és ekkor nagyon sok nyomortól, kellemetlenségtől lennénk megmentve. A néppel fizetésünk beszédése végett összeütközésbe nem kellene jönnünk soha, tőlök teljesen függetlenek lennénk és így tekintélyünk nagyobb volna, a nép nem tartana minket „szolgájának“, nem éreztetné velünk, hogy kegyelméből élünk, hogy minket „ingyen tart“, nem volnánk a nép nyakán „teher“; mert a nép csak addig szereti a papot, míg fizetni nem kell neki, ha fizetéseért megszorítottatja a hanyag fizetőket, kész az elkeseredés mindjárt, kész a pap személye iránti elhidegedés, kész a handabandázás, bujtoga-

tás stb., de meg, a mi legtöbb, az állam javadalmazása folytán a megélhetés aggasztó, lélekölő gondjaitól felvolnánk mentve örökre.

Nagy lendületet venne ezáltal a prot. egyház sorsa és jövője is. Messzeható eredménye lenne az általam megpendített eszme diadalának.

Ha az állam kezébe venné a mi javadalmazásunkat, ez által a papi állás biztosabbá, tiszteltebbé tétetnék, a papi pályára mindjárt több jeles tehetség lépne, míg eddig a दु-sabb jövedelmű világi pályák babérai után özönlött a sok ragyogó tehetség; ha illendően lennénk fizetve, mindjárt több volna közöttünk a jeles ember, többen magaslanánk ki, több volna a munkakedv s az általunk felmutatott siker, többet követelhetne tőlünk a világ, többet tudnánk a világnak felmutatni, adni; ha illendően volnánk javadalmazva, inkább tudnánk jövedelmünkéből megtakarítani is valamit; mi által csakis tekintélyünk, anyagi helyzetünk gyarapodnék; — mert csak kellő anyagi helyzet alapja egyrészt a földi boldogságnak, ott lehet teremteni, hol alap van, az a sokat emlegetett erkölcsi jutalom s a léleknek önmagávali megnyugvása, a papi hivatal lelki, szellemi magasztos oldala mind igen szép dolgok jól lakott embernek, de lélekemésztő gondok között keserű szatira módjára hangzik füleinkbe s bizony az erkölcsi jutalom mellett felkophatik az állunk, elégszer. Ha az állam javadalmazna bennünket, nem volna közöttünk annyi kétségbeesett ember, annyi visszarettentő bizonytalanságnak kitett szerencsétlen család, nem volna annyi jajgatás, annyi panasz, gyermekeinket is jobban tudnánk neveltetni; szóval, a ki önmagába száll és mélyen vizsgálódik állapotunk felett, lehetetlen az, hogy nekem igazat ne adjon! Volt idő, elismerem, midőn ily dolgokat beszélni, ily eszmét megpendíteni, minőt én most megpendíteni merész valék, hazafiatlanság lett volna s mint Szentlélek elleni bűn elkövetője, „hithagyó“ égő máglyán hamvadtam volna el. Akkor egészen más idők és más politikai viszonyok valának. Ma azonban, midőn egy alkotmányos magyar király és egy hazafias felelős magyar kormány (a nemzet javából összeszedve) vállvetve együtt működik a nemzet jólétén, — ma, midőn a vallási villongások megszűntek s teljes vallás-szabadság és vallásegynlőség van, ily dolgokat beszélni, ily eszmét hangoztatni; épen nem tartom hazafiatlanságnak és hithagyásnak.

Épen ez volna a teljes vallásegynlőség, ha a különböző felekezetek papjai az állam által egyenlően jutalmaztatnának.

Szinte hallom cikkemre a sok ellenvetést, hallom a sok bírálatot, hallom az észrevételt, mely ily formán hangzik: bizony mind igaz ez, a mit te beszélsz édes atyámfia! de az is igaz, hogy nagy fantasztá, nagy ábrándozó vagy.

Tagadom! épen nem szoktam ábrándozni. A földet taposom, a földön járok; a földet turom, szántom, mivelem; mert ha élni akarok, izzadnom kell egész nyáron a mezőn s égettetni kell magam a napon állva a munkások után. Bizony, a ki ily dolgokkal kénytelen bibelődni, attól oly meszsze jár az ábrándozás, mint Makótól Jerusálem!

Mielőtt elmékedésemet bevégezném, hogy nézetemnek, elvemnek életrevalóságát annál jobban beigazoljam, még csak azt emlitem fel, hogy a mai roskadozó állapot mellett, hova tovább, évről-évre, időről-időre egyes lelkészi és tani-

tói hivatalok el fognak enyészni nem csak a térképről, de a schematismusból is.

Hogy-hogy? . . . kérdehetik sokan. Azért, mert legtöbb helyen, kivált falukon, a lelkészi és tanítói fizetés csak a „párbérre“ van alapítva. Fixum semmi! Már most ha a házaspárok száma apad, vagy a mi még leggyakoribb, a házaspárok vagyona tulajdonost cserél, zsidókézbé megy át, az ily más kézbe ment minden birtoktól a belhivatalnok örökre szépen elbucszhatik; s lassan-lassan a nép pusztulásával, a lelkészi állás végleg elenyészhet.

Igy van épen e faluban, hol lakom. Ez 1848 előtt a legvirágzóbb, legvagyonosabb nemesi községek közé tartozott a Nyíren; mint egyház is első osztályu volt. Ma a sok szép nemesi birtok, kuria, nagy részben zsidókézen van, fizetésünk évről-évre apad a nép pusztulása miatt, mikor ide jöttem, már csak romjait találtam a régi Járminak; mióta itt lakom, híveim nagyjait, jobbait, a munkabíró családfők közül sokat eltemettem, — lassan-lassan jöhet oly csapásos év, mind eltemetem, utóljára nem marad, a ki fizessen, a ki munkálja a határt s itt maradok magamra néhány korhely urasági cseléddel, a kik nekem csak is zsákot tartoznak fizetni, de azt is csak „üreset“; s magam nolle-velle, mehetek a parochialis tagba kapálni! . . .

Ez aztán gyönyörű jutalom lenne vénségemre, 12 évi tanulás után.

De ha az állam venné kezébe javadalmazásunkat, a lelkészi állomások illeténi elenyészése soha elő nem fordulna.

* * *

És ezzel leteszem tollamat! A mennyire e lap szűk kerete engedte, igyekeztem nagyjában körvonalozni nézetemet a mi nyomoraink javítása körül. Sokat, íveket lehetne erről írni. Sok dolgot szándékosan azért nem érintettem, hogy másokat is megszólaltassak ez ügyben; s a velem egynézetűekkel mondassam el azokat.

Igénytelen cikkem találkozhatik gáncsolással, gnyomosolylyal, ez azonban engem el nem csüggeszt; nézetem nyilvánításától vissza nem fog tántorítani soha!

Tisztelve mindenkinek egyéni nézeteit, meghajolva mindenkinek sok érdemekkel szerzett babérai előtt, a nemes fegyverekkel intézendő megtámadásoknak nyugodtan állok elébe! . . .

Dixi et salvavi animam meam!*)

Kósa Ede.

Egyháztörténelmi töredék.

A Bécsbe fölhívott és megjelent bizalmi férfiak tanácskozásai
1855. máj. 17. — jun. 20-ig.

XVII.

A bécsi tanácskozás ideje alatt, Szoboszlai Pap István által vezetett magán naplóban a következő érdekes jegyzeteket találjuk:

*) Közlöttük e cikket, mint kétségkívül jól vélt gondolkodás szüleményét. Mindenesetre megjegyezzük azonban, hogy a tárgy érdemére nézve nem értünk egyet a cikkíró lelkész úrral. Szóljanak hozzá e fölvetett eszméhez mások is; komoly eszmecserék számára mindig nyitva tartjuk lapunk hasábjait. Szerk.

Május 29-én. Zimmermann ural magánbeszélgetés. Már régebben említette előttem, hogy tölem egy Denkschriftet várnak; most tehát kérdést tettem a felől. Láthattam — felele — már, a magas meghívó levélből, hogy valami olyas kívántatik tölem, mi másoktól nem; mert csak nekem iratott az, hogy secretariust hozzak magammal. Ez tehát úgy teljesül, ha tanácskozásaink folytán egy denkschriftet adok be. Kérdeztem: úgy értsem-é, hogy a tanácskozás tárgyaira vonatkozzék a dolgozat. Felelte: Ugy. Kérd. Csupán a magam nézetét adjam elő? Fel. Igen. Kérd. De nem mindenről, hanem csak a főtárgyakról? Fel. Igen. Kérd. De talán azonkívül is egy-két kívánatomat megemlíthetem? Fel. Igen.

Jun. 3-án. Ismét magántanácskozásom volt Zimmermannal. Felirást javasolt, de Szoboszlai nem látta szükségesnek a két tárgyra (oberconsistorium és államsegély) nézve.

Jun. 5-én. Török Pállal értekezés a felmerülő fontosabb tárgyokról. Zsinat, superintendentiák évenkénti értekezlete, államkinestárból adandó Functions-Zulage, superintendensi Besoldung, Oberconsistorium.

Jun. 6-án. Tihanyi megérkezett egy nagy deputatióval az ágostai hitvallásuk részéről.

Jun. 7-én. Török és Ferenczi esperesekkel megállapodott az oberconsistorium felett adandó nyilatkozatra nézve.

Jun. 8-án. Zimmermannak — kívánsága szerint — két dolgozatot adtam be, u. m.:

a) Verzeichniss der Gegenstände, über welche besondere umständliche Gesetze im Synodal-Wege zu verfassen sind.

b) Előadott nyilatkozatomat a superintendensi teendőkről, 136. §-t illetőleg.

Jun. 11-én. Estve Tihanyival találkozáskor és együtt járkálván, elbeszélte, mikép ment legyen az audientia ő felségénél. Igen kegyelmesen nyilatkozott, nem tud a bepanaszolt esetekről, meg fogja vizsgáltatni, biztosítja, hogy megnyugtani kíván. A belügyminiszternél kegyes fogadtatásban részesültek, a cultusminiszterrel legkevésbé voltak megelégedve. Tihanyi előadása a mi ittlétünket illetőleg oda ment ki, hogy kihallgattatásunk ellen semmi kifogás nincs ugyan, de azt kívánják, hogy a felekezet hallgattassék ki. Megemlítette ő excellentiája felséges urunk előtt a mostani concordatumot, felhozta VIII. Bonifacius levelét, a fejedelmekről megalázólag hangzót stb.

Jun. 12-én. A zsinatról szóló rész fogalmazása ő reá lévén bizva, ezen nap délelőtt annak szerkesztésével foglalkoztak Toperezer, Pálffy, Kuzmány és Kánya urakkal. A Török Pál által benyújtott javaslat semmiképp meg nem állhatván.

Jun. 13-án. A Synodal Ausschuss felett készített javaslata szintén elfogadtatott, a Töröké mellőztetett.

Ez nap délután adta be a zsinatróli törvényjavaslat szerkesztését Zimmermannak. A Synodal Ausschussra vonatkozólag a nála tartott konferentián csaknem egyhangulag az ő javaslatát fogadták el. Zimmermann felhívta, hogy szövegezze javaslatát.

Jun. 14-én. A pápai főiskola érdekében fenjártak Nagy Mihály superintendens, Liszkay pápai lelkész, Tarcsi pápai tanár.

Jun. 15-én. Zimmermann bozzám jövén, kijelentette, hogy Denkschriftot mindenesetre várnak tölem. Ettől sok függ. Ha szinte rövid, ha csak egy ívnyi lesz is, készítsem el. A főpontokra nézve — melyek ki nem maradhatnak — megállapodtunk.

Jun. 16-án. Tisztelkedtem Gróf Dela Mo ő excellentiájá-

nál. Nagy hévvel nyilatkozott a mi ügyünkről. Nagy resensus volt az egész felsőbb körben, úgy tűnven fel a dolog, mintha a cult. miniszterium magától akarna bennünket rendezni.

B. Geringernél is volt bucsulátogatáson, két óránál tovább beszélgetett vele. Helyeselte nézeteit és álláspontját az egyházszerkezési kérdésekben.

Jun. 17-én. Délben 12 órakor meglátogattam Zimmermann urat. Elmondtam, mikép kezdtem készíteni s már félig el is készítettem a denkschriftet. Helyeselte és óhajtja.

Nem titkolhattam el, hogy én fájdalommal megyek el a miatt, mivel az esperesekre nézve restauratio van a törvényjavaslatban. Csudálatos az, hogy midőn most a kormány minden polgári hivatalokra nézve megszüntette ezt: épen akkor az egyházban, hol eddig nem létezett, most ezéleztetik behozatni. Am próbáljon akkor a superintendens működni.

Mondta, hogy emlitem meg ezt is a denkschriftben.

Jun. 18-án. Utolsó ülés délelőtt 11 órakor.

Előbb, mintsem a miniszter közénk jött volna, Zimmermann ur megemlítette, hogy esp. Török Pál ur beadta azon pontoknak jegyzékét, melyekre nézve a nyilatkozatokból összhangzó nézetek derülnek ki. Én erről semmit nem tudván, midőn a pontokat emliti Zimmermann ur és ezek közt azt is felhozta volna, hogy egy oberconsistoriumra adtuk véleményünket a két felekezet részére, kijelentettem, hogy én eltérő értelemben voltam és vagyok. Ezt tehát — mondá — így fogja előadni. Így is tett; elmondván, hogy én más értelmet nyilvánítottam azon okból, nehogy valami unio-féle kérdés mindjárt kezdetben vizálynak magvát hintse el. Mire ő excellentiája azt nyilvánította, hogy maga is így gondolkozik, miután a németországi események az unio következtében épen nem ajánlólag ütöttek ki.

Jun. 19-én. Ez napon, előre tett indítványom folytán a bizalmi férfiak mind velem és a mi fogadónkban ebédelték, kivéven a két helybeli professort, kik a roppant eső miatt elmaradtak. Bár épen csak ebéd előtt hívtuk meg Török P. által, eljött mégis hozzánk és velünk ebédelt Zimmermann ur is. Vidám ebéd. Toasztok. Előbb Ferenczi ur Zimmermann urra, aztán Török Pál én reám mint atyamesterre. Ezt többen ismételték, vezérletemet méltányolva s köszönve. Különösen Pálffy ur.

Denkschriftemet a meddig már kész vala, felolvastam, esperes Ferenczi, Török és Pálffy urak előtt, hogy hallják és tudják mit irtam és mit adok be. Helyeselték. Esperes Török ur rapiálta a pontok tartalmát. NB. (Már ekkor tudtam Zimmermann urtól, hogy Török ur is készítend Denkschriftet. A honnan mint utóbb megértettem, ő Pálffy ural még vagy két hétig hátramaradand.)

Jun. 20-án. Denkschriftemből a mi még hiányzott, reggeli órákban elkészítettem, bevégeztem. Az nap délután illető helyre el is juttatta.

Jun. 21-én indultam hazafele, délután 5 órakor már Pesten voltam. Jun. 22-ét ott töltöttem. Jun. 23-án déli 11 órakor Szólnokon voltam, mindjárt Debreczen város szekerén megkezdtem az utazást. 3 órakor T.-Szt.-Miklóson ebédeltünk. Estve 10 órakor Madarasra értünk és ott háltunk. Jun. 24-én Madarasról Nagy-Ivánon keresztül, — noha azt izenték Debreczenből, hogy erre ne jöjjenek, mert ott van főfészke a cholérának, ebédre a Hortobágyra, onnan pedig estve 9 órakor haza értünk.

Elérzékenyülve adtam hálát a Mindenhatónak azért, hogy ily hosszas távollét és ily — fiatal erőt is túlhaladó tömérdek

munka után békességben és csudálandó jó egészségben haza vezérelt. Könyörögtem és könyörögni meg sem szünöm, hogy az én szives igyekezetemet, melylyel a nagy munkában működtem, koronázza meg áldással, hitfelekezetünk és szent vallásunk javára s virágzására.

Nem lehet ezen jegyzéseket berekesztenem a nélkül, hogy meg ne jegyezzem itt azt is, mikép egész életemben alig volt még alkalmam arra, hogy több oldalról tanuljam megismerni az embereket és ezeknek gyarlóságait. Egyik szava nem-tartó, másik hiúsággal telve fényleni s tónusadóként feltűnni törekvő stb., de nom folytatom ezt.

Tóth S.

(Folytatása köv.)

Kegyeletes megemlékezés.

Déva-Ványán jun. hó 29-ikén a kegyeletes érület megható nyilvánulásának tanuja volt a község intelligens közönségének egy része, mely a debreczeni ev. ref. főiskola kitűnő képzettségű és komoly törekvésű növendéke, a f. évi ápril 12-dikén elhunyt Szarka Ignác 4 hh. sírjánál megjelent. A tisztelt és szeretett pályatárs és barát sírjára koszorut küldöttek osztálytársai s barátai, a hittanszaki önképző-társulat is képviseltette magát. A kegyelet jele: az az egyszerű koszoru, nemcsak a jeles ifju kora halála feletti fájdalmat, a barátok és pályatársak gyöngéd és nemes érzületét hirdeti: hanem arról is bizonyoságot tesz, hogy az elhíntett magvak jó termő földbe hullván, a debreczeni főiskola növendékei tudják tisztelni és becsülni a nagy és nemes czélokért odaadó küzdést s azokért ök is lelkesülnek. A kegyeletes tény lefolyása következő volt: A 3 tagu küldöttség: Szentgyörgyi Kálmán 4 th. az osztálytársak, Sass Béla esk. felügyelő s gymn. s. tanár, Szentgyörgyi Gergely esk. felügyelő s köztanító a hittanszaki önképző-társulat megbízásából a hozott koszorúval megállván a sírdomb mellett: a d.-ványai dalárda rázendítette „Itt a sirkertnek gyászhanatínál“ kezdetű gyászeneket, melynek elhangzása után Sz. K. olvasta fel az osztálytársak fájdalmát híven és érzékenyen tolmácsoló bucsuszavait. Nem volt szem, mely könyveket ne hullatott volna; nem volt szív, mely meg ne indult volna. Az érzelmek teljessége adta és fűzte össze a szavakat s gondolatokat; közvetlenség és kerestetlenség jellemezte beszédét. Ennek végeztével felhangzott a dalárda Sz. Nagy József kidolgozásában megjelent „Jaj de bús ez a ravatal“ cz. gyászenek 2-dik strophája: Halálos szemfedő borul stb., a mikor Sz. K. — ki 11 éven át volt az iskolai pálya végén elhunyt ifjunak osztálytársa — felejthetlen barátja sírfájára helyezé a koszorut. A hittanszaki önképző-társulat részéről S. B. adott kifejezést a pályatársak bánatának. Beszéde az eszmék gazdagságával és mélységével az elmét ragadta meg, a keresztyéni okos hittel nézte a vesztéséget, mérlegelte a fájdalmat; a keresztyéni hitet és reménységet adván, a beszéde végén kitört érzelmek kíséreléül, visszavezette azokat a szívhez, hogy megnyugvást találjanak. A két beszéd kiegészítette egymást. Mindkettő református szellemű beszéd, ennél fogva még árnyéka sem volt benne a róm. katholicismus felé hajlásnak; de az első inkább a fájdalom tolmácsolása, a 2-dik inkább a fájdalomnak és vesztéségnek keresztyéni állásponton mérlegelése s a beszéd végén kitört fájdalomnak hitben és reménységben

megnyugvása. A dalárda miután „Könyes szemmel megjelentünk“ gyászeneket kellő szabatossággal elénekelte: a 3 küldött visszatért a gyászoló család hajlékába, honnan a kiindulás is történt. Pietas fundamentum est omnium virtutum.

Déva-Ványa, 1886. junius 30.

Szügyi Dániel,

ev. reform. h. lelkész.

Különfélék.

Lapunk felelős szerkesztője Debreczenből eltávozván, a szerkesztői teendőket Csiky Lajos szerkesztőtárs vállalta el; a kihez kérjük a 2 havi szünet alatt a lap szellemi részét illető minden közleményt, értesítést vagy tudósítást küldeni. Lakása N.-Várad u. 2127. sz. a.

Személyi hir. Szeretve tisztelt püspökünk kedves nejevel együtt fürdőre utazott junius 30-án a salzburgi Gasteinbe. Kívánjuk a Mindenhatótól, hogy a villamos erejű gyógyviz adja vissza testi erejének rugékonyságát s őrizze meg drága, egyházunk jólétére oly annyira szükséges életét még hosszú, hosszú éveken keresztül.

Debreczeni főiskolánkban bevégeződött az 1885-86. tanév, melyről az igazgatók által kiállítandó évi értesítők rövid idő múlva meg fognak jelenni. Mint érdekes adatot közöljük a két akadémiai szak életéből, hogy a mult iskolai évi igazgatónak a vallás- és közoktatásügyi magas Minisztériumhoz beadott jelentése szerint akadémiai tanulóknak ezen iskolai évben 3812 frt 97 kr ösztöndíj osztatott ki, melyet még sokkal nagyobb számra emelnek az ösztöndíjképen adott konviktusi, zenedei, könyvadományozási jótétemények.

Érettségi vizsgálat a debreczeni főgymnasiumnál e hó 29-én fejeztetett be. A szóbeli vizsgára bocsátott 60 növendék közül, 1 mint reáliskolai növendék pótvizsgát tett a latin nyelvből jó eredménnyel; a többi 59 tanuló közül jeles eredménnyel tettek vizsgát 5-en; jó eredménnyel 11-en; 24-en elég eredménnyel; — két óra pótvizsgátételre utasított 13; egy évre 4; véglegesen elutasított 2.

Tanítóképeségi vizsga fog tartatni a tiszántuli ev. ref. egyházkerületben Debreczenben. Aug. 29-én jelentkezés a képezdei igazgatónál. Aug. 30-án írásbeli, aug. 31-én és következő napokon szóbeli vizsgák tartatnak. A vizsgát tenni akarók, jelentkezésök alkalmával tartoznak keresztlevelőket, iskolai s esperesileg megerősített szolgálati bizonyítványukat fölmutatni és átadni.

Bartha Sándor, debreczeni tanítóképezdei növendék méreg általi öngyilkossággal vetett véget életének s eltemettetett f. hó elsején. Csiky Lajos főiskolai lelkész mondtott felette imádságot. A szerencsétlen ifjut, ki pedig egyike volt tanítóképezdénk legkitűnőbb növendékeinek, szerelem vitte a sirba. Hogy fentarthassa választottját, adósságokat csinált, idegen pénzt elköltött s mint anyjához, testvérehez, kedveséhez, igazgató tanárához s barátaihoz írá: becsület nélkül nem akart élni. Béke az eltévedett ifju poraira! Szomorú esetéből merítsen példát az ifjuság!

Egy angol vendég. Junius 27-én érdekes vendége volt

városunknak, egy londoni congregationalista lelkész, Ashton ur. Belmissioi ügyekben járt nálunk s Balogh Ferencz, Csiky Lajos hittanárokkal s Könyves Tóth Kálmán lelkészszel értekezett. Megnézte a főiskolát, a szegényházat. A vele megbeszélte dolgokra valamelyik közelebbi számunkban még visszatérünk s most csak annyit, hogy látogatónk világlátott, rokonszenves ember, valódi angol gentleman a javából.

A halasi ref. főgymnasiumban a szóbeli érettségi vizsgálatok jun. 21—24-ikén folytak le. Az egyházkerület részéről Baksay Sándor esperes elnökölt; a közoktatásügyi miniszter dr. Csiky Kálmánt küldte ki a kormány képviselőjéül. Írásbeli érettségi vizsgát 34 ifju tett. Ezek közül 4-en egy évre vettek vissza; a szóbeli vizsgálatra bocsatott 30 érettségtevő közül egy évre megbukott három; öten pedig javító vizsgára utasítottak. Jeles eredménnyel vizsgázott 1, jó eredménnyel 2; végre 19 egyszerűen érettnak nyilvánítottatott.

Theologiai akadémiáink szakvizsgái tárgyában f. hó 5-ikén bizottsági gyűlés tartatik Budapesten. Debreczent Tóth Sámuel hittanár képviseli. A gyűlés lefolyásáról referálni fogunk.

Tanárválasztás. Mint magánuton értesülünk, a pápai ev. ref. theologiai akadémia gyakorlati theologiai tanszékére, melylyel ott az egyházjog s a bibliai bevezetések tanítása is egybe van kötve, főiskolánk volt kitűnő növendéke, széniora s jelenleg berlini akadémikus, Révész Kálmán választatott meg. Szívünkben örvendünk e választáson, mely a pápai testvériskolát ismét közelebb hozta mihozzánk. Az utolsó években mi hoztunk el jeles tanárai közül kettőt, most legkitűnőbb növendékeink közül egyet ők vittek el magokhoz. Istennek minden áldását kívánjuk a jeles ifju tanár működésére. Legyen ereje, hogy megfeleljen mindazon kívánalmaknak, melyeket mi, kik őt jól ismerjük, jövődjéhez kötünk.

Lelkészválasztások. Mult vasárnapon, juniushó 27-én vidéki egyházak egyszerre két debreczeni segédlelkézt választottak meg rendes lelkészekül, u. m. Szabó Mihály, főt. püspök ur káplánja Ottományba, Vértesi Mór, nt. Könyves Tóth Mihály ur káplánja Tordára hivatnak a választó gyülekezetek bizalma által. Kitűnő gyakorlottságu, jó lelkési iskolákat végzett vezetőket nyernek ama gyülekezetek s midőn a megválasztottaknak őszinte szívből kívánunk életszerencsét, életboldogságot, a szép pályafutáshoz hosszú életet, üdvözljük a jó választást tett gyülekezeteket is.

Lelkészjelölés. Egyházkerületünkkel szomszédos péteri egyházunkba a lelkészjelölés közelebről történt meg. Ezen tekintélyes s a protestáns egyháztörténet terén nevezetes egyházban, (itt született a híres Buday Ézsaiás), Surányi Gyula, egykori debreczeni segédlelkész hirdette az Ur ígét, ki, miként már korábban is jeleztük, a szintén tekintélyes nagyfalusi egyházba lett megválasztva. Péterba ki lettek jelölve Ladányi Gyula debreczeni s. lelkész, Matéka József bürgezdí, Diószeghi Mór ér-kávási, Demeter Kálmán m.-goroszlai lelkészek, Diószeghi Miklós somlyai és Kerekes Sándor zilahi segédlelkészek. Testvéregyházkerületünk sz.-szolnoki egyházmegyéjének a mi egyházkerületünk nö-

vendékei iránt tanusított figyelméért elismerésünket s köszönetünket fejezzük ki e helyen.

Megjelent s beküldetett lapunkhoz a debreczeni ev. ref. egyházmegye 1886. évi ápril hó 1-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Ismertetni fogjuk.

Meghívó. A kakszentmártoni ev. ref. egyház templomtoronyépítés javára vagy költségeinek fedezésére folyó 1886. évi július hó 18-án, a falu alatt fekvő ligetben (kedvezőtlen idő esetén alkalmas épületben) zártkörű táncmulóságot rendez. Belépti-díj: személy-jegy 1 frt, család-jegy 2 frt. Kezdeté d. u. 7 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

H I R D E T É S E K.

B. e. nt. GYÖNGYÖSY SÁMUEL

m. prot. egyh. Szónoklatai; ünnepi, közönséges, alkalmi s gyászesetekre című munka, addig, míg a készlet még tart, nálam rendkívül leszállított áron (7 frt 20 kr helyett 3 forintért) megszerezhető.

Miskolcz.

Ferenczi B.,

3—3

kiadó-könyvkereskedő.

Pályázat.

A h.-bösszörményi hat osztályu, polgári iskolával kapcsolt ev. ref. gymnasiumban egy rendes tanári állomásra pályázat hirdettetik. E tanári szék tantárgyai: történelem és görög nyelv. — Javadalmazás 800 frt évi fizetés, 100 frt lakbér.

Pályázhatnak a törvény szerint képesített ev. ref. tanárok és tanárjelöltek. A képesítési okmányokkal s egészségi bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvények július 25-ik napjáig alólirotthoz küldendők. A megválasztandó tanár két évi próbaidő után fog állandósittatni.

H.-Bösszörmény, 1886. június 15.

Szeremlei József,
lelkész.

3—3